

Fylkesmannen i Trøndelag

Trööndelagen fylhkenålma

Vår dato:

19.06.2020

Vår ref:

2020/3982

Deres dato:

15.06.2020

Deres ref:

20/1346

Grong kommune

Postboks 162

7871 GRONG

Saksbehandler, innvalgstelefon

Pernille Stordal Rønning,

Avslag på søknad om skadefelling av bjørn - Grong kommune

Grong kommune v/Kyrre Helstad søkte muntlig mandag den 15. juni 2020 kl. 10:46 om skadefelling av bjørn i Grong og Høylandet kommuner. Bakgrunnen for søknaden var observasjon av ei søye dokumentert tatt av bjørn i besetningen til Aune gård på østsiden av Folmerfjellet. Med bakgrunn i en helhetlig vurdering av situasjonen, avslår Fylkesmannen søknaden om skadefelling av en bjørn. Avslaget ble formidlet pr. telefon mandag den 15. juni 2020 kl. 18:57. Dette er et skriftlig svar på både den muntlige og skriftlige søknaden. Vedtaket kan påklages innen tre uker.

Søknaden

Grong kommune v/Kyrre Helstad søkte muntlig om skadefelling på en bjørn i område øst for Folmerfjellet mandag den 15. juni 2020 kl. 10:46. Den muntlige søknaden ble fulgt opp med en skriftlig søknad fra Grong kommune, sendt fylkesmannen den 15. juni 2020.

Det er i begynnelsen av juni funnet tre elgkadaver påspist av bjørn i Breiddalen, som er beiteområdet til sauebesetningen til Torgeir Hermanstad. Det ble også funnet to grupper med lam som går uten søya. Etter muntlig søknad ble det også funnet en gruppe til med lam uten mora. Det er ble gjort observasjon av en liten bjørn både som synsobservasjon og på viltkamera plassert på det ene elgkadaveret 6. juni 2020. Den 09. juni ble det dokumentert et lam, nylig tatt av bjørn ved Tjønngmoen. Den 10. juni ble ei søye dokumentert tatt av bjørn ca. 7,5 km nordøst, i Tjønndalen. DNA-analyser fra stedet indikerer en hannbjørn, NT154. Den 15. juni ble det dokumentert ei søye tatt av bjørn på østsiden av Folmerfjellet.

Med bakgrunn tidligere tapshistorikk, skadebildet, fremtidig skadepotensiale i området, den geografiske differensieringen i region 6 og at dette også sannsynlig handler om en liten hannbjørn, så søkes det om en betinget fellingstillatelse i en periode på 7 dager med mulighet for forlengelse dersom det oppstår nye tapssituasjoner etter denne perioden. Omsøkt område har følgende avgrensing: Vest for E6 i Harran, nord for Gartlandsveien FV 775 over mot Høylandet, øst for FV 17 nordover mot Kjølstad, rett linje over Kjølstadfjellet til kommunegrensa Grong og videre kommunegrensa tilbake til E6.

E-postadresse:
fntlpst@fylkesmannen.no
Sikker melding:
www.fylkesmannen.no/melding

Postadresse:
Postboks 2600
7734 Steinkjer

Besøksadresse:
Strandveien 38, Steinkjer
Prinsens gt. 1, Trondheim

Telefon: 74 16 80 00
www.fylkesmannen.no/tl

Org.nr. 974 764 350

Forskrifter og betingelser knyttet til betinget skadefelling av bjørn

Vedtaket er fattet i medhold av lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 18 og 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9.

I rovviltforskriften § 1 (Formål) heter det:

«Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutnyttelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.»

I rovviltforskriften § 9 heter det blant annet:

«...Ved vurderingen om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til

- a) Områdets betydning som beitemark*
- b) Skadenes omfang og utvikling*
- c) Potensialet for fremtidige skader*
- d) Muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak»*

Betingende fellingstillatelser

Miljødirektoratet har i brev av 29. mai 2020 fattet vedtak om kvote for betinget skadefelling på bjørn etter en vurdering av bestandssituasjonen og den skade som bjørn påfører bufe og tamrein i enkelte rovviltregioner. Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, har direktoratet gitt fylkesmennene i region 6, 7 og 8 en kvote for betinget skadefelling på totalt 5 brunbjørner. Av denne kvoten er det ikke felt bjørn, men en bjørn er registrert drept av annet dyr i Sør-Varanger den 31. mai 2020. Rovviltforskriftens § 13, fjerde ledd sier, sitat: *All irregulær avgang av vedkommende rovviltart innenfor den aktuelle regionen belastes den kvote som er bestemt av Miljødirektoratet*, sitat slutt. Dette medfører at gjenværende kvote er fire bjørner. Denne kvoten gjelder i perioden 1. juni 2020 til og med 15. oktober 2020.

Politiske og forvaltningsmessige føringer

Det nasjonale bestandsmålet for bjørn ble etter behandling av rovviltforliket (Representantforslag 163 S (2010-2011) satt til 13 årlige ynglinger, jf. rovviltforskriften § 3. Bestandsmålet for region 6 (Møre og Romsdal og Trøndelag) er satt til 3 årlige ynglinger av bjørn.

Følgende fremgår av rovviltforliket;

«Norsk rovviltforvaltning skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette. (...)

Dyr på utmarksbeite har mange positive kvaliteter, og det er viktig å sikre levedyktig næringsvirksomhet i landbruket i områder med rovvilt. Forlikspartene viser til den todelte målsettingen etter rovviltforliket fra 2004, og at utfordringen ligger i å ivareta begge deler uten at konflikten mellom dem blir større enn nødvendig. (...)

2.2.19 Det er et felles mål at tapstallene for beitenæringen må ned. Soneinndelingen må forvaltes tydelig. (...) I prioriterte rovviltområder skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite

tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet (...)»

Regional forvaltningsplan for rovvilt i region 6

Det er utarbeidet en forvaltningsplan for rovvilt i region 6 – Møre og Romsdal og Trøndelag. Gjeldende plan ble vedtatt av Rovviltnemnda 22. mars 2018.

Forvaltningsplanen definerer hvilke deler av regionen forvaltningsmålet skal søkes oppnådd. Av forvaltningsplanen for rovvilt i region 6 er følgende område definert som forvaltningsområde for bjørn: «**Trøndelag:** Avgrenset av Nordlandsgrensen i nord, riksgrensen mot Sverige i øst, E6 i vest og Jørstadelva, Imsa og vassdraget (Grønningen, Skjelbreid, Holden) sørøstover til riksgrensen i sør. Fra det punktet Imsa krysser veien innover til Grønningen følger grensen veien. Grensen går på østsiden av vassdraget».

Brev fra statsråden

Det fremgår i brev fra Klima- og Miljøministeren 28. april 2014 at det skal være en tydeligere soneforvaltning:

«Et tydelig skille mellom soner skal innebære at vi skal ha lav terskel for tillatelse til uttak av rovdyr som har gjort eller forventes å gjøre skade i prioriterte beiteområder. (...) I prioriterte yngleområder for rovdyr skal terskelen for å tillate uttak av rovdyr være tilsvarende høy, og beitenæringen og andre interesser skal der tilpasse seg rovdyrenes tilstedeværelse.»

Prinsipper for offentlig beslutningstaking

Naturmangfoldlovens formålsbestemmelse (§ 1):

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur».

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på annen måte eller i annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. også prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning. Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet.

Vi viser til Rovdata som har ansvaret for drift og formidling av data fra det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt. Vi viser også til vurderinger gjort av Miljødirektoratet i vedtak om kvote for betinget skadefelling av bjørn, der direktoratet konstaterer i sine vurderinger at bestanden av brunbjørn ligger under det fastsatte bestandsmålet for regionene 6-8.

Bestanden av brunbjørn i Norge blir primært overvåka ved å analysere DNA fra innsamlet ekskrement og hår. De analyserte prøvene med DNA gjør det mulig å fastslå hvor mange brunbjørner som minimum har vært innom Norge i løpet av ett år, hvor de har oppholdt seg og fordelinga mellom hanner og binner. Bestandsmålet er gitt i tallet på årlige ynglinger. Ifølge Norsk institutt for naturforskning (NINA) sin rapport 1808 - 2020 ble det mest sannsynlig født 7 bjørnekull i Norge i 2019. Rapporten forteller at antall individ beregnede i region 6 har holdt seg stabilt fra 2018 til 2019, etter en liten nedgang fra 2017 til 2018. Beregnede antall ynglinger i 2019 og 2020 var 1,9.

Bestandsrapportene fra perioden 2010-2018 tyder på at bjørnebestanden i region 6 er forholdsvis stabil, og under bestandsmålet for regionen. Det er registrert 34 individer av bjørn i regionen i 2019, 22 hanndyr og 12 binner. Dette er 2 dyr mer enn i 2018. Legger vi DNA- dataene fra de foregående år til grunn, ser vi at binneandelen har vært svakt avtagende siden toppen i 2015 (2019: 35%, 2018: 37 %, 2017: 39 %, 2016: 38 %, 2015: 42 %, 2014: 37 %, 2013: 34 %, 2012: 31 %, 2011: 31 %, 2010: 30 % og 2009: 30 %). Ut fra denne informasjonen kan vi forvente at binneandelen i bestanden nå i 2020 er i underkant av 40 % (1,5 ganger så mange hanndyr som binner) som fastsatt er satt som måltall i rovviltforliket. På bakgrunn av disse opplysningene anser Fylkesmannen i Trøndelag at kravet til kunnskapsgrunnlaget, jf. naturmangfoldlovens § 8 er tilstrekkelig ivarettatt. Føre-var-prinsippet kommer hovedsakelig til anvendelse i situasjoner der man ikke har slik tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Fylkesmannen er av den oppfatning at det ikke er tilfellet i denne saken, (jf. beskrivelse av kunnskapsgrunnlaget § 8), og mener derfor av føre-var-prinsippet jf. § 9 kan tillegges mindre vekt i denne saken.

Naturmangfoldloven § 10 slår fast at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. I løpet av 2020 er det så langt ikke registrert avgang av bjørner i region 6. I Miljødirektoratets vedtak datert 29. mai d.å om kvote for betinget skadefelling på brunbjørn står det følgende: *«Ut fra en totalvurdering av ovennevnte forhold og med tanke på rask iverksettelse når kriteriene for skadefelling vurderes oppfylt, finner direktoratet å gi fylkesmennene i region 6, 7 og 8 delegert myndighet til å iverksette skadefelling etter forskriften § 9 innenfor gitt kvote og tidsrom. Direktoratet vurderer at et slikt uttak ikke vil sette brunbjørnebestandens overlevelse i fare. Dette forutsetter at det i størst mulig grad unngås å felle binner (se særlige vilkår).»* Hovedårsaken til kjent avgang av bjørner i Norge er gjennom skadefelling, og delvis lisensfelling. Med den kunnskapen som finnes om antall, reproduksjon og ungedødelighet hos bjørn, anser forvaltningen å ha god oversikt over den samlede belastningen på brunbjørnbestanden. I og med at den samlede belastningen er vurdert ved fastsettelse av kvote, jf. Miljødirektoratets vedtak datert 29. mai d.å., tillegges naturmangfoldloven § 10 mindre vekt i denne saken.

Vedtaket gjelder avslag av søknad om skadefelling av en bjørn i deler av Grong og Høylandet kommuner, og Fylkesmannen anser ikke §§ 11 og 12 som relevant i denne saken.

Fylkesmannens vurdering

Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. Fellingstillatelse kan bare gis dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning slik dette er nedfelt bl.a. i forvaltningsplanen. For å vurdere dette, skal de opplistede skjønnskriteriene i annet ledd i rovviltforskriften § 9 drøftes i forhold til den aktuelle og/eller fremtidige skadesituasjonen og det aktuelle geografiske fellingsområdet.

Områdets betydning som beitemark

Saueier slipper i underkant av 900 sau og lam i det aktuelle beiteområdet. Litt lengre sør slippes det i overkant av 300 sau og lam. Dette gir et betydelig antall beitedyr som slippes i det aktuelle beiteområdet. Beiteområdet ligger i sin helhet utenfor vedtatt forvaltningsområde for bjørn i region 6.

Skadenes omfang og utvikling

Ved tidspunkt for søknad var det tre påviste skader forvoldt av bjørn i området vest for E6 og nord for FV 5. Disse kadaverfunnene ble av rovviltkontakt vurdert til å være tatt mellom 09. og 12. juni

2020 i området. Søya som ble dokumentert tatt av bjørn 15. juni, var et minst tre dager gammelt kadaver. I tillegg manglet tre lammesett søye hos nabobesetningen fra tidligere i juni.

Potensialt for fremtidige skader

Det er årvisse tap forvoldt av bjørn i dette beiteområdet, og skadepotensialet må ansees som stort. Med tanke på antall sau som sleppes på beite i området er potensialet for fremtidig skade tilstede.

Mulighet for å gjennomføre forebyggende tiltak

De to berørte beitebrukerne har søkt om ulike forebyggende tiltak. Det første kadaveret lengst sør i området ble funnet i en besetning hvor det er tildelt midler til tidlig nedsanking. Det ble i forbindelse med dokumentasjon av kadaver gitt midler til kortvarig intensivt tilsyn. Den andre besetningen med de nyeste kadaverfunnene er med i et utprøvningsprosjekt med LoWaPro radiobjeller, og i forbindelse med dette prosjektet er det gitt midler til ekstra tilsynsaktivitet. Det har ikke kommet søknad om forsinket slipp i området. Fylkesmannen anser ikke forsinket slipp som en mulighet ved nåværende tidspunkt, siden brukerne har sluppet dyr på utmarksbeite. Kortvarig intensivt tilsyn kan være relevant i perioder. Senere i beitesesongen kan tidlig nedsanking være et aktuelt forebyggende tiltak.

Rovviltforlikets punkt 2.2.19 sier at soneinndelingen skal forvaltes tydelig. Det følger av rovviltforliket av 2011, forvaltningsplanen i region 6, samt føringer fra KLD at i de områder som er definert som forvaltningsområder for bl.a. bjørn skal næringsutøverne tilpasse driften med utgangspunkt i at rovvilt forekommer i beiteområdet. I motsatt fall skal næringsutøverne i de prioriterte beiteområdene kunne påregne at rovvilt ikke vil være til hinder for tradisjonell drift med dyr på utmarksbeite. Det nasjonale bestandsmålet for bjørn er ikke nådd hverken nasjonalt eller i region 6, noe som medfører at terskelen for å innvilge søknader om skadefellingstillatelse på bjørn innenfor forvaltningsområdet er svært høy. Området hvor bjørnen er påvist befinner seg utenfor det definerte forvaltningsområdet for bjørn i region 6, og terskelen for iverksetting av skadefelling på bjørn skal dermed i utgangspunktet være lavere i disse områdene.

Når Fylkesmannen har vurdert rovviltforskriftens § 9 a – d har vurderingene opp mot skadepotensialet, områdets betydning som beitemark og muligheten for forebyggende tiltak, samt hensynet til tydelig soneforvaltning trukket i retning av at det burde gis skadefellingstillatelse.

Imidlertid er det i 2019 påvist binne med unger i det aktuelle området. Disse ungene er nå to år gamle, og vil mest sannsynlig bli jaget fra moderbinna i løpet av våren/forsommeren. Vi har ikke kunnskap om dette har skjedd pr. dags dato, men binna gikk ut av hiet tidligere i vår sammen med de tre ungene. Dette skjedde øst for E6, i forvaltningsområdet. Fylkesmannen har fått opplyst at det er observert spor etter to bjørner lengre sør rundt Breiddalen (en stor og en mindre bjørn). Det ble analysert DNA fra en bjørn i Tjønndalen hvor det ble funnet en søye dokumentert tatt av bjørn 10. juni. Dette er DNA fra en liten hannbjørn, NT154, som er en av ungene til binne NT46. Med tanke på historikken med binne med unger i området, kan det derfor ikke utelukkes at binna er i området vest for E6.

Sentrale føringer om at områder med kjent forekomst av binne(r) skal prioriteres til bjørn inntil det nasjonale bestandsmålet er oppnådd vektlegges når Fylkesmannen vurderer søknaden. Gitt den nåværende situasjonen for bjørn vurderes hensynet til bestanden større vekt enn den geografiske differensieringen. Det aktuelle området er i umiddelbar nærhet til forvaltningsområdet for bjørn i region 6 og tidligere års DNA-funn av binne NT46 viser at aktivitetsområdet er både utenfor og innenfor forvaltningsområdet.

Fylkesmannens konklusjon

Bestandsmålet for bjørn er ikke oppnådd, hverken nasjonalt eller regionalt (i region 6). Dette tilsier at terskelen for uttak i områder med kjent forekomst av binne(r) skal være høy. I den aktuelle situasjonen er det påvist totalt tre skader forvoldt av bjørn, og Fylkesmannen kan ikke se at kravet i rovviltforskriften § 9 til skadenes omfang er oppfylt ved tidspunkt for søknad.

Fylkesmannens vedtak:

Ut fra vurderingene ovenfor, vedtak om betingede tillatelser fra Miljødirektoratet av 29. mai 2020, og med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9, jf. §§ 1 og 6, **avslår Fylkesmannen i Trøndelag søknaden fra Grong kommunes datert 15. juni 2020 kl. 10:46 om tillatelse til skadefelling av en bjørn med utgangspunkt i dokumentert bjørnetatt sau i Grong kommune. Avslaget ble formidlet pr. telefon til Grong kommune v/Kyrre Helstad mandag den 15. juni kl. 18:57.**

Klagerett og andre saksopplysninger

Dette vedtaket kan etter reglene i forvaltningsloven påklages, innen 3 uker etter at avgjørelsen er mottatt/ gjort tilgjengelig på www.miljovedtak.no. En eventuell klage stilles til Miljødirektoratet, men sendes via Fylkesmannen i Trøndelag. Klagen skal nevne det vedtak som klagen gjelder og nevne den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og eventuelle opplysninger av betydning for saken bør nevnes.

Med hilsen

Gry veten Aune (e.f.)
seksjonsleder
Klima- og miljøavdelingen

Pernille Stordal Rønning
rådgiver
Klima- og miljøavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Miljødirektoratet	Postboks 5672 Torgarden	7485	TRONDHEIM
Statens naturoppsyn	Postboks 5672 Torgard	7485	TRONDHEIM